

Program realizacji
wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego
na rok szkolny 2021/2022
w Zespole Szkół im. Piotra Wysockiego w Warszawie

- **Wstęp**

Uczniowie technikum pomimo wybranej w gimnazjum/szkole podstawowej drogi rozwoju zawodowego, stają przed kolejnymi wyborami. Często w klasach technikum zdarza się, iż po rozpoczęciu nauki w szkole, uczeń z różnych powodów jest nieusatysfakcjonowany z dokonanego wyboru edukacyjnego i zawodowego, co wiąże się z brakiem chęci oraz z zachowaniem unikowym dotyczącym nauki oraz chodzenia do szkoły. Wybór zawodu jest długofalowym procesem rozwojowym, na który składa się wiele decyzji podejmowanych na przestrzeni lat. Są to zarówno zagrożenia, jak i szanse dla młodych osób, wchodzących na rynek pracy. Stąd tak ważne staje się wyposażenie uczniów w umiejętności podejmowania decyzji dotyczących kariery zawodowej, które decydują o całej ich drodze życiowej.

Działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego umożliwiają:

- uczniom zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do samopoznania własnych mocnych i słabych stron, predyspozycji zawodowych, pomaga w zaplanowaniu własnej kariery edukacyjnej i zawodowej,
- uzyskanie przez uczniów dostępu do wsparcia z zakresu przygotowania do wejścia na rynek pracy i kreatywnego oraz efektywnego funkcjonowania na nim,
- wsparcie rodziców w związku z udzielaniem przez nich pomocy w podejmowaniu przez dzieci decyzji edukacyjno-zawodowych,
- wzbogacenie oferty szkoły i jej promocję w obszarze działań z zakresu doradztwa zawodowego,
- zaplanowanie działań w cyklu kształcenia.

Doradztwo zawodowe jest nieodłączną częścią programu profilaktyczno-wychowawczego szkoły i służy prawidłowemu rozpoznaniu przez ucznia swojego potencjału edukacyjno-

zawodowego oraz rozwijaniu jego tożsamości grupowej, jako ważnego elementu funkcjonowania społecznego.

2. Założenia ogólne programu:

Zespół Szkół im. Piotra Wysockiego w Warszawie jest szkołą ponadgimnazjalną, w której w roku szkolnym 2021/2022 funkcjonują poniższe klasy:

- Technik hotelarstwa;
- Technik eksploatacji portów i terminali;
- Technik organizacji turystyki;
- Technik grafiki i poligrafii cyfrowej;
- Technik lotniskowych służb operacyjnych;
- Technik ekonomista.

W klasach technikum uczniowie mają trudności edukacyjne, nie uzyskują satysfakcjonujących wyników w nauce oraz stwierdzają, że wybrany zawód z jakichś powodów im nie odpowiada (dzieje się tak także w trakcie odbywania praktyki zawodowej, w klasie drugiej czy trzeciej). Są to powody do wtórnego dokonania wyboru zawodowego i to w dużo trudniejszej sytuacji „ponownego startu zawodowego”.

Taki wtórny start może być bardzo utrudniony z wielu różnych powodów (m.in. pierwotny wybór zawodowy i podjęte już działania, w tym podpisanie umowy z przedstawicielem praktyk; czas podejmowania ponownej drugiej decyzji, ograniczenia w ilości miejsc odbywania praktyk, opinia o uczniu – pracowniku, niewielki rynek pracodawców i miejsc odbywania praktyk itp.). Utrudnieniami mogą być także: stale zmieniający się rynek pracy i jego warunki zatrudnienia oraz zmiany w samej formule zatrudniania nowych osób.

Mamy bowiem do czynienia w Polsce z koniecznością wielokrotnej zmiany zawodu i miejsca pracy oraz uzupełniania posiadanych kwalifikacji. Równocześnie wskazuje się, iż w niektórych miejscach czy zawodach jest to także „rynek pracownika” – występuje niedobór pracowników w danym zawodzie i/lub na danym terenie. Wymuszać to może mobilność zawodową, o ile przygotujemy uczniów do takiej ewentualności.

Jednocześnie rynek pracy stawia coraz wyższe wymagania w zakresie kompetencji a zmieniające się kierunki działalności gospodarczej powodują powstawanie nowych, dotychczas nieistniejących zawodów. Są to zarówno zagrożenia, jak i szanse dla młodych osób, wchodzących na rynek pracy. Stąd tak ważne staje się wyposażenie uczniów w umiejętności podejmowania decyzji dotyczących kariery zawodowej, które decydują o całej drodze życiowej jednostki. Jednocześnie, jak wcześniej wspomniano, pomimo wyboru drogi zawodowej, niejednokrotnie okazuje się, że dokonany wybór jest niewłaściwy i powinien (a niekiedy wręcz musi) być zmieniony.

Ważnym jest więc stworzenia takiego systemu wspierania uczniów i doradztwa zawodowego, który zapewni uczniom rozwijanie świadomości własnych talentów i uzdolnień, posiadanych kompetencji i zainteresowań – w aspekcie własnych pragnień i ich realizacji w rzeczywistym życiu. Zwłaszcza, iż w klasach technikum w roku szkolnym 2021/2022 realizujemy doradztwo zawodowe w ramach zajęć indywidualnych i pomocy psychologiczno – pedagogicznej oraz zajęć w klasach trzecich. Uczniom technikum pozostaje jedynie możliwość korzystania z WSDZ i pomocy psychologiczno – pedagogicznej. System doradztwa ma również zadanie nauczenia umiejętności aktywnego poszukiwania pracy, podejmowania racjonalnych decyzji oraz uświadomienie konsekwencji dokonywanych wyborów. Ma on wykształcić u uczniów umiejętność radzenia sobie ze zmianami poprzez szybką adaptację oraz wychodzenie naprzeciw nowym sytuacjom i wyzwaniom zawodowym, do uczenia się ustawicznego i ciągłego podnoszenia kompetencji, umiejętności i kwalifikacji. Są to wymagania, które warunkują utrzymanie „dobrej” pracy i szybszy awans zawodowy oraz rozwijanie się przyszłych pracowników.

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę typu szkoły- systemowej koncepcji doradztwa zawodowego rozumianego jako uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Zgodnie z modułową strukturą programu są realizowane cele ze wszystkich czterech wskazanych obszarów:

- Poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron, jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.
- Świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
- Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
- Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całozyciowego poradnictwa kariery.

Treści są sukcesywnie pogłębiane w kolejnych latach kształcenia. Przewidziane w programie działania związane z doradztwem zawodowym są powiązane z treściami kształcenia na poziomie technikum, co umożliwia uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i karierą zawodową.

Należy pamiętać, iż uczniowie rozpoczynający naukę w szkole średniej wchodzą w trudny okres dojrzewania, pozostają pod wpływem wielkich stresów i obciążeń psychicznych, poszukują własnej tożsamości. To stawia przed nauczycielami wysokie wymagania w zakresie umiejętności dydaktycznych i wychowawczych. Szczególnie trudna jest sytuacja uczniów doświadczających niepowodzeń szkolnych, często już na poziomie szkoły podstawowej.

Coroczna analiza świadectw ukończenia szkoły podstawowej oraz podań o przyjęcie do szkoły średniej uświadamia nam, że wyrównywanie szans edukacyjnych nie może pozostać jedynie hasłem. Konieczne jest wsparcie i pomoc, które umożliwi młodemu człowiekowi nabycie umiejętności poznania swoich możliwości, planowania uczenia się i dalszej drogi edukacyjnej oraz zawodowej. W stosunku do młodzieży działania te powinny być wzmacniane pracą doradcy zawodowego, realizującego program z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego.

3. Główny cel realizacji doradztwa zawodowego

Celem głównym doradztwa zawodowego w technikum jest przygotowanie uczniów do świadomego i samodzielnego planowania kariery oraz podejmowania i zmian decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających poznawanie własnych zasobów oraz analizę informacji na temat rynku pracy i systemu edukacji.

- **Cele szczegółowe programu**

Uwaga. Wytłuszczonym drukiem zaznaczone zostały cele rekomendowane do realizacji przez doradcę zawodowego podczas zajęć z zakresu doradztwem zawodowym wynikających z ramowych planów nauczania.

W obszarach:

1. Poznanie własnych zasobów – uczeń:

1.1 sporządza bilans własnych zasobów na podstawie dokonanej autoanalizy („portfolio”);

1.2 ustala obszary do rozwoju edukacyjno-zawodowego i osobistego;

1.3 analizuje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe) w kontekście planowania przyszłości edukacyjno-zawodowej;

1.4 określa własny system wartości (w tym wartości związane z pracą i etyką zawodową);

1.5 określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;

1.6 rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno – zawodowej.

2. Świat zawodów i rynek pracy – uczeń:

2.1 analizuje informacje o lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim rynku pracy oraz zasadach na nim funkcjonujących w kontekście wyborów edukacyjno - zawodowych;

2.2 określa zawody i stanowiska pracy, dla których bazę stanowią jego kwalifikacje, z uwzględnieniem zawodów przyszłości i zapotrzebowania rynku pracy;

2.3 porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą w obszarze, w którym się kształci, oraz analizuje podstawy prawa pracy – w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika;

2.4 konfrontuje własne zasoby ze zidentyfikowanymi potrzebami i oczekiwaniami pracodawców oraz wymaganiami rynku pracy;

2.5 określa znaczenie i wskazuje możliwości stażu zawodowego/zatrudnienia z wykorzystaniem dostępnych form aktywizacji zawodowej;

2.6 sporządza i aktualizuje dokumenty aplikacyjne zgodnie z wymaganiami pracodawców;

2.7 przygotowuje się do zaprezentowania siebie i swoich kompetencji podczas rozmowy kwalifikacyjnej;

2.8 charakteryzuje przebieg procesu zakładania własnej działalności gospodarczej oraz instytucje wspomagające zakładanie własnej działalności gospodarczej;

2.9 charakteryzuje instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno – zawodowej, w tym instytucje rynku pracy.

3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie – uczeń:

3.1 korzysta ze źródeł informacji dotyczących dalszego kształcenia i doskonalenia zawodowego formalnego, poza formalnego i nieformalnego;

3.2 analizuje możliwości uzupełniania, poszerzania i uzyskiwania nowych kwalifikacji zawodowych w ramach krajowego i europejskiego systemu kwalifikacji;

3.3 określa korzyści wynikające z uczenia się przez całe życie w rozwoju osobistym i zawodowym;

3.4 analizuje możliwości kontynuowania nauki.

4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno – zawodowych – uczeń:

4.1 ustala swoje cele, zadania i działania w kontekście planowania ścieżki edukacyjno - zawodowej;

4.2 sporządza indywidualny plan działania – planuje różne warianty ścieżek edukacyjno-zawodowych na podstawie bilansu własnych zasobów i wartości oraz informacji na temat rynku edukacji i rynku pracy, przewidując skutki własnych decyzji;

4.3 dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej zgodnie z posiadanymi zasobami i określonymi celami zawodowymi;

Działania w zakresie doradztwa zawodowego w technikum mają na celu:

- wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy,
- przygotowanie uczniów do roli pracownika, pracodawcy na aktualnym rynku pracy,
- wsparcie rodziców i nauczycieli w ich działaniach doradczych na rzecz młodych ludzi.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- potrafi określić mocne i słabe strony, zainteresowania, umiejętności i kompetencje,
- poznaje własne predyspozycje zawodowe,
- wzmacnia poczucie własnej wartości,
- rozwija umiejętności, kompetencje przydatne do efektywnego funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik i pracodawca,
- zna czynniki trafnego wyboru szkoły i zawodu,
- zna system kształcenia, ofertę edukacyjną,
- potrafi podejmować trafne decyzje i dokonywać słusznych wyborów,
- potrafi planować własną ścieżkę edukacyjno –zawodową,
- poszerza wiedzę z zakresu zawodów przyszłości na rynku krajowym i unijnym, zna ścieżki edukacyjne do zawodów, którymi jest zainteresowany.

Nauczyciele (na bieżąco w trakcie roku szkolnego):

- potrafią diagnozować potrzeby i zasoby uczniów,
- umożliwiają rozwój zainteresowań i zdolności uczniów,
- realizują tematy zawodoznawcze metodami aktywnymi wykorzystując wiedzę o uczniu, wspierają młodzież i rodziców w wyborze kierunku kształcenia i zawodu,
- przygotowują młodzież do wejścia na rynek pracy,
- wspierają rodziców w procesie doradczym, udzielają informacji lub kierują do specjalistów,
- włączają przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w realizowanie doradztwa zawodowego w szkole.

Rodzice:

- znają swoje dziecko, są zaangażowani i przygotowani do roli „doradców”,
- znają ofertę edukacyjną,
- wiedzą, gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych,
- znają czynniki wyboru szkoły i zawodu,

- angażują się w pracę doradczą szkoły np. prezentują swoje zawody i zakłady prac.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu doradztwa zawodowego są spójne z celami kształcenia ogólnego i kształcenia w zawodach w technikum. Umożliwia to realizowanie programu zarówno podczas zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, jak i na zajęciach z wychowawcą, lekcjach przedmiotowych oraz na dodatkowych zajęciach edukacyjnych. A także na innych zajęciach obejmujących wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu – w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Działania podejmowane w ramach WSDZ mają formę wieloletniego programu.

4. Działania związane z doradztwem zawodowym i ich adresaci

Działania związane z doradztwem zawodowym w technikum są kierowane do trzech grup adresatów:

- uczniów, rodziców i nauczycieli.

5. Wybrani realizatorzy działań powiązanych z WSDZ

W realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie Rady Pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele przedmiotowi, specjaliści (m.in. pedagog, psycholog) oraz inne osoby zatrudnione w szkole, np. pielęgniarka szkolna. Poniżej przedstawiono zakres działań w zakresie doradztwa dla poszczególnych osób i formę organizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa:

Do zadań Dyrektora zaliczyć należy:

- systematyczne wspieranie i wspomaganie działań osób odpowiedzialnych za doradztwo zawodowe w odpowiednim przygotowaniu młodzieży do dorosłego, zawodowego życia;
- budowanie dalsze dobrego klimatu społecznego i dobrych relacji wśród społeczności szkolnej dla doradztwa zawodowego;
- dalsze realizowanie spotkań z rodzicami uczniów zawierające pogadanki i informacje zawodoznawcze, motywujące do systematycznego uczenia się i zdobywania

kwalifikacji i kompetencji oraz zdawania egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie;

- dalsze wspieranie nauczycieli chcących podnieść własne kompetencje i umiejętności przez udział w różnych formach doskonalenia zawodowego;
- dalsza, stała i pogłębiająca się współpraca z instytucjami wspierającymi, organizacjami pozarządowymi;
- umożliwienie i udział szkoły w Targach Edukacyjnych, Dniach Otwartych i innych wydarzeniach promujących szkołę;
- wyrażanie zgody na działania wspierające proces orientacji zawodowej u uczniów przez spotkania w instytucjach wspierających.

Zadania doradcy zawodowego:

Jednym z zadań współczesnej szkoły jest przygotowanie uczniów do pełnienia ról społeczno-zawodowych. Nauczyciele na lekcjach przedmiotowych włączają zagadnienia z doradztwa zawodowego, aby zapewnić ciągłość działania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. Zadaniem doradcy jest stała współpraca z nauczycielami oraz wspieranie młodzieży i rodziców uczniów w zdobyciu wybranego zawodu oraz przygotowaniu się do wyzwań przyszłości, w tym: do ustawicznego uczenia się, rzeczywistości postcovidowej, pracy zdalnej itp.

Rekomendowane działania dla doradcy zawodowego to:

- wspieranie dyrektora szkoły, kadry kierowniczej i nauczycieli w realizacji zadań związanych z doradztwem zawodowym, orientacją zawodową i zachodzącymi zmianami;
- dalsza konsekwentna i systematyczna realizacja zadań własnych;
- realizacja innych, związanych z doradztwem zawodowym, przedsięwzięć i projektów na rzecz społeczności szkolnej;
- wspieranie młodzieży w odpowiedzialnym przygotowaniu się do dorosłego życia – osobistego i zawodowego;

- pozyskiwanie zasobów bibliotecznych i udostępnianie ich osobom zainteresowanym;
- w miarę możliwości konsultowanie zadań z zakresu doradztwa z pedagogiem szkolnym, pielęgniarką, Radą Pedagogiczną, Samorządem Uczniowskim i rodzicami oraz pracodawcami;
- ułatwianie i umożliwianie kontaktu z instytucjami wspierającymi w miarę możliwości i potrzeb;
- aktualizacja informacji i wiedzy dotyczącej doradztwa zawodowego i udostępnianie jej zainteresowanym osobom;
- kontynuowanie działań mających na celu promocję szkoły w środowisku lokalnym i poza nim;
- podjęcie działań zmierzających do podniesienia prestiżu doradztwa zawodowego wśród uczniów, nauczycieli, rodziców i innych osób.

Rekomendowane działania dla pedagoga szkolnego i psychologa:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów,
- włączają treści z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia z uczniami,
- współpracują z wychowawcami klas w realizacji doradztwa edukacyjno- zawodowego dla uczniów,
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty),
- współpracują z doradcą zawodowym oraz z innymi nauczycielami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem edukacyjno – zawodowym;
- inne, wynikające z bieżącej działalności Szkoły, zadania i działania
- Urzędu Pracy.

6. Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

a. podczas grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego w wymiarze wynikającym z ramowych planów nauczania;

b. podczas:

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy; prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli);

c. podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym (np. szkolne dni kariery, spotkania z nauczycielami i gośćmi określonych zawodów) lub poza (np. festiwal zawodów, targi pracy).

Dlatego też działania związane z doradztwem zawodowym powinny być planowane w ramach wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego WSDZ na poziomie szkoły i realizowane przez całą kadrę pedagogiczną pod kierunkiem doradcy zawodowego lub osoby wyznaczonej przez dyrektora do pełnienia tej funkcji. Działania powinny obejmować też rodziców.

Proponowane w programie zajęcia/spotkania dla rodziców mają na celu m.in. pogłębianie wiedzy na temat predyspozycji i zainteresowań własnego dziecka, przygotowanie rodziców do wspierania swoich dzieci w planowaniu kariery oraz w podejmowaniu i zmianach decyzji edukacyjno-zawodowych. Program zawiera propozycje wspierania rodziców w obszarze współczesnego rynku pracy i oczekiwań pracodawców wobec absolwentów technikum.

Jednym z elementów realizacji programów powinna być możliwość indywidualnego kontaktu uczniów i rodziców z doradcą zawodowym (zatrudnionym w szkole, w instytucjach wspierających) i innymi specjalistami wspomagającymi proces nabywania kompetencji i

umiejętności zawodowych, podejmowania decyzji (psycholog, pielęgniarka, osoby współpracujące w ramach projektu „Wsparcie w starcie „ oraz LSW itp.). W kontaktach tych powinny zostać uwzględnione także aspekty środowiskowe, rodzinne, socjalne, zdrowotne, kulturowe.

W realizację programu doradztwa zawodowego dla technikum powinni zostać włączeni rodzice, przedstawiciele instytucji oświatowych zajmujących się doradztwem zawodowym (m.in. specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz pracownicy placówek doskonalenia nauczycieli), jednostki samorządu terytorialnego (organy prowadzące szkoły), placówki kształcenia praktycznego, placówki kształcenia ustawicznego, ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego, szkoły dla dorosłych oraz otoczenie społeczno-gospodarcze szkoły, przez które należy rozumieć pracodawców/przedsiębiorców, organizacje, instytucje edukacyjne i działające na rynku pracy (np. powiatowy urząd pracy, Ochotnicze Hufce Pracy), uczelnie wyższe, specjalne strefy ekonomiczne itp.

Technikum powinno współpracować z pracodawcami w ramach realizowanych zadań, w tym dotyczących doradztwa zawodowego, w celu jak najlepszego przygotowania uczniów do wejścia i aktywnego poruszania się po rynku pracy, uzyskania przez nich doświadczenia zawodowego oraz realizacji własnej kariery zawodowej.

Doradztwo zawodowe powinno być ukierunkowane na kształtowanie:

- a. proaktywnych postaw uczniów wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundamentu aktywności zawodowej;
- b. sprawczości uczniów, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu,

Działania realizowane w ramach doradztwa zawodowego powinny wspierać eliminowanie stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych.

Planując działania związane z doradztwem, należy pamiętać, że uczniowie technikum podjęli już pewne decyzje edukacyjno-zawodowe i potrzebują wsparcia w weryfikacji tych decyzji i dokonywaniu kolejnych wyborów.

Zajęcia doradztwa zawodowego powinny być prowadzone z wykorzystaniem metod aktywizujących, dobieranych z uwzględnieniem m.in.: wieku uczestników zajęć oraz celów,

jakie mają być osiągnięte. W trakcie zajęć uczeń planuje, podejmuje działania, decyzje, argumentuje itp. Uczniowie podczas zajęć prowadzonych metodami aktywizującymi konstruują wiedzę, uczą się, jak się uczyć. Testy, m.in. predyspozycji i zainteresowań zawodowych, powinny pełnić funkcję wspomagającą, a ich wyniki należy omawiać indywidualnie.

Działania związane z doradztwem zawodowym powinny być realizowane m.in. z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), co zwiększy atrakcyjność zajęć i jednocześnie usprawni kompetencje kluczowe uczniów. Ponadto dynamicznie rozwijający się obszar ICT wymaga zarówno od prowadzących, jak i uczniów wdrażania idei całościowego uczenia się. Tym samym stosowane techniki pracy stają się środkiem do realizacji jednego z celów działań związanych z doradztwem zawodowym i zwiększenia ich efektywności.

Jedną z możliwości realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym jest wolontariat. Pozwala on na sprawdzenie przez uczniów stopnia dopasowania własnych predyspozycji i preferencji do środowiska pracy związanego z konkretnym zawodem. Ponadto kształtuje postawę pracy polegającą na samodzielnym i odpowiedzialnym planowaniu zadań i ich konsekwentnej realizacji. Ważnym elementem wolontariatu jest również kształtowanie kompetencji obywatelskich i orientacji prospołecznej.

7. Organizacja Wewnętrznej Systemu Doradztwa Zawodowego

Zadania realizowane będą w ramach:

- zajęć indywidualnych;
- warsztatów;
- godzin z wychowawcą;
- zajęć pozalekcyjnych;
- indywidualnych spotkań i konsultacji;
- stale uaktualnianej gazetki lub strony internetowej;

- spotkań informacyjnych rady pedagogicznej, rodziców według potrzeb.

Współpraca ze środowiskiem szkoły i różnymi instytucjami wspierającymi doradztwo zawodowe

Doradztwo zawodowe stanowi system działań oparty na współpracy wielu podmiotów. Wspólne działania systemowe pozwalają na dokonanie podziału zadań adekwatnie do posiadanej wiedzy, doświadczeń, kompetencji w obszarze przedsiębiorczości, wychowania, doradztwa i orientacji zawodowej.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa wsparcie dla technikum stanowią: poradnie psychologiczno-pedagogiczne, ośrodki doskonalenia nauczycieli (ODN), biblioteki pedagogiczne i centra kształcenia praktycznego (CKP). Jednakże szkoła dodatkowo powinna pozyskać partnerów wspierających działania związane z doradztwem edukacyjno-zawodowym. Są to instytucje, placówki, firmy, które mogą być angażowane w działania kierowane do trzech grup adresatów: uczniów, nauczycieli i rodziców.

Zespół Szkół im. Piotra Wysockiego w Warszawie współpracuje między innymi z:

- Kuratorium Oświaty;
- KOWEZ i U w Warszawie;
- Powiatowym Urzędem Pracy w Warszawie;
- Cechami Rzemiosł oraz pracodawcami;
- Powiatowym Centrum Kształcenia Praktycznego w Warszawie;
- Powiatowym Centrum Rozwoju Edukacji w Warszawie;
- Ośrodkiem Rozwoju Edukacji (ORE);
- Uczelniami wyższymi, m.in. Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Warszawie;
- szkołami podstawowymi z terenu Warszawy;
- Młodzieżowe Centrum Kariery i Punktem Pośrednictwa Pracy OHP w Warszawie;
- Komendą Miejską Policji;
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie;

- Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej;
- Stowarzyszenie dla Rodzin- projekt Wsparcie w Starcie; LSW, Fundacja Manzana itp.
- innymi osobami i instytucjami wspierającymi działalność szkoły.

8. Formy realizacji, procedury osiągnięcia celów

Metodami pracy z uczniami będą w ogromnej przewadze metody aktywizujące-w oparciu o własną wiedzę i doświadczenie uczeń nabywa umiejętności przydatne w dalszym uczeniu się i na rynku pracy. Ćwiczenia indywidualne, doświadczenia– umożliwiają zdobycie praktycznych umiejętności np. tworzenia potrzebnych przy poszukiwaniu pracy dokumentów.

Według Rozporządzenia MEN z dnia 28.03.2017 w sprawie ramowych planów nauczania dla szkół publicznych wymiar godzin w klasach technikum wynosi 10 godzin w całym cyklu nauczania.

Klasa III w roku 2021/2022 -2 godziny

Formy adresowane do uczniów:

- diagnoza zapotrzebowania na działania doradcze prowadzone w szkole (ankieta, obserwacja, wywiad),
- zajęcia warsztatowe pozwalające na samopoznanie, odkrywanie swoich zainteresowań, umiejętności i predyspozycji zawodowych, ukazujące potrzebę planowania własnego rozwoju i kariery zawodowej,
- zajęcia warsztatowe doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej, współpracy, radzenia sobie ze stresem ,
- zajęcia warsztatowe uczące umiejętności redagowania dokumentów aplikacyjnych, służące rozwijaniu umiejętności autoprezentacji i rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcami, promujące samozatrudnienie ,
- zajęcia warsztatowe służące zapoznaniu z obowiązującym prawem pracy i prawem administracyjno –gospodarczym,
- zajęcia grupowe umożliwiające poznanie różnych zawodów realizowanie treści zawodoznawczych na lekcjach poszczególnych przedmiotów,
- indywidualne rozmowy z doradcą zawodowym na terenie szkoły,
- gromadzenie i udostępnianie informacji edukacyjno –zawodowej ,

- spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, w tym z absolwentami, którzy osiągnęli sukces zawodowy,
- wycieczki zawodoznawcze, staże i praktyki zawodowe,
- organizowanie Dnia Otwartego Szkoły ,
- udział w targach edukacyjnych.

OSOBY ODPOWIEDZIALNE: szkolny doradca zawodowy, pedagog , wychowawcy, nauczyciele podstaw przedsiębiorczości ,nauczyciele przedmiotów zawodowych, nauczyciele .

TERMINY REALIZACJI: na bieżąco w trakcie roku szkolnego 2021/2022

Formy adresowane do rodziców:

- indywidualne konsultacje z doradcą zawodowym i pedagogiem szkolnym na terenie szkoły,
- Dni Otwarte Szkoły (promocja oferty edukacyjnej szkoły),
- kierowanie do Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej na konsultacje w sytuacjach trudnych,
- zachęcanie i włączanie rodziców w proces doradczy szkoły np. poprzez proponowanie przedstawiania wykonywanych przez siebie zawodów,
- udostępnianie informacji edukacyjno –zawodowej (o zawodach, o możliwościach kształcenia i zatrudnienia, o planach rekrutacyjnych szkoły).

OSOBY ODPOWIEDZIALNE: wszyscy nauczyciele szkoły, szkolny doradca zawodowy, pedagog szkolny, wychowawcy, dyrektor szkoły, psycholog szkolny.

TERMINY REALIZACJI: na bieżąco w trakcie roku szkolnego 2021/2022, zgodnie z kalendarzem wydarzeń na rok szkolny 2021/2022.

Formy adresowane do nauczycieli:

- szkolenia z zakresu doradztwa zawodowego i planowania kariery zawodowej;
- tworzenie warunków do wymiany doświadczeń i dzielenia się wiedzą,
- organizowanie dnia otwartego szkoły,
- udostępnianie scenariuszy, informacji z zakresu doradztwa zawodowego do realizacji zajęć z uczniami.

OSOBY ODPOWIEDZIALNE : szkolny doradca zawodowy

TERMINY REALIZACJI: na bieżąco w trakcie roku szkolnego , odpowiednio do zgłaszanych przez nauczycieli –wychowawców potrzeb

Formy adresowane do środowiska lokalnego:

- spotkania z przedstawicielami szkół wyższych,
- spotkania z przedstawicielami lokalnych firm i zakładów pracy,
- promowanie szkoły na targach edukacyjnych,
- współpraca z doradcami zawodowymi dzielnicy Targówek,
- współpraca z instytucjami wspierającymi pracę szkoły m.in. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz z pracownikami

9. Rola i zadania osób realizujących WSDZ

Cele ogólne:

- Wspomaganie ucznia w świadomym planowaniu i aktywnym kształtowaniu swojej drogi edukacyjno-zawodowej;
- Zwiększenie trafności podejmowanych decyzji edukacyjnych i zawodowych oraz minimalizowanie kosztów psychicznych wynikających z niewłaściwych wyborów;
- Systematyczne oddziaływania na uczniów w ramach planowych działań;
- Udzielanie uczniom pomocy w wyborze i selekcji informacji dotyczących edukacji i rynku pracy, zgodnie z planowanym przez nich kierunkiem rozwoju zawodowego;
- Doradzanie w wyborze ścieżki edukacyjno-zawodowej uczniom niepełnosprawnym lub z problemami zdrowotnymi;
- Obniżenie społecznych kosztów kształcenia dzięki poprawieniu trafności wyborów na kolejnych etapach edukacji;
- Zapewnienie uczniom i ich rodzicom wszechstronnego wsparcia w procesie decyzyjnym wyboru szkoły i kierunku kształcenia.

Cele szczegółowe:

- Rozwijanie umiejętności: planowania własnej ścieżki edukacyjnej, planowania własnego rozwoju zawodowego, poszukiwania pracy.
- Gromadzenie i udostępnianie własnej bazy informacyjnej o zawodach (literatura dotycząca konkretnych zawodów oraz rynku pracy, baza multimedialna);
- Udostępnianie informacji z Internetu dotyczących szkół wyższych, ofert edukacyjnych i zawodowych;
- Udzielanie poradnictwa indywidualnego i grupowego;

- Nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów ze szkołami wyższymi, pracodawcami i instytucjami wspierającymi : OHP, KOWEŻiU, UP, Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne, zaproszeni goście, organizacje pozarządowe itp.

Zadania wobec rodziców:

- Wsparcie i pomoc w rozpoznawaniu zdolności i predyspozycji zawodowych dziecka.
- Uświadomienie roli adekwatnej samooceny, wskazanie sposobów kształtowania właściwej samooceny u dziecka.
- Zwrócenie uwagi na potrzeby rynku pracy, tendencje zmian, udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych.
- Uświadomienie znaczącej roli modelowania w życiu nastolatka (poznanie konkretnych zawodów poprzez osobisty kontakt z ludźmi).
- Informowanie o targach pracy, targach edukacyjnych.

Zadania wobec nauczycieli, wychowawców, specjalistów:

- Wprowadzenie Rady Pedagogicznej w tematykę programu z doradztwa zawodowego oraz prezentowanie działań WSDZ.
- Dzielenie się spostrzeżeniami o uczniach zdolnych lub z trudnościami w uczeniu się, potrzebujących pomocy i wsparcia.
- Zebranie scenariuszy do realizacji zadań wynikających z programu z doradztwa zawodowego dla wychowawców klas.
- Poszerzenie współpracy nauczycieli na rzecz doradztwa zawodowego dla uczniów i rodziców.
- Organizowanie spotkań informacyjnych z przedstawicielami instytucji rynku pracy, film lokalnych.

Zadania wobec uczniów:

- Określenie zgodności predyspozycji uczniów z realizowanym kierunkiem kształcenia;
- Pomoc w nabywaniu kwalifikacji zawodowych, praktyki i staże zawodowe;

- Pomoc w planowaniu rozwoju edukacyjno-zawodowego;
- Przygotowanie do roli pracownika;
- Konfrontowanie samooceny uczniów z wymaganiami szkół i zawodów;
- Promowanie idei wolontariatu.

10. Oczekiwane efekty:

Uczeń opuszczający naszą szkołę będzie optymistycznie i bez lęku patrzył w przyszłość, będzie znał swoją wartość, umiał samodzielnie poruszać się po rynku pracy, przyjmie aktywną postawę wobec swojego życia zawodowego. Oczekujemy, że nasi absolwenci zostaną dobrze przygotowani do właściwego zaplanowania dalszej kariery zawodowej.

Weryfikacja efektów zajęć – zamiast oceniania

Działania związane z doradztwem zawodowym mają wspierać uczniów w wyborach zawodu i kierunku kształcenia, dlatego zamiast tradycyjnego oceniania rekomendujemy, aby podczas zajęć odwoływać się do autorefleksji i samooceny uczestników.

Proponowane w programie formy weryfikacji efektów zajęć, to m.in.:

- pytania ewaluacyjne do uczestników zajęć zadawane w celu uzyskania informacji zwrotnych na temat zajęć, w tym korzyści jakie dostrzegają uczestnicy. Gromadzenie informacji zwrotnych może okazać się bardzo użyteczne z punktu widzenia doskonalenia metod, form i warsztatu pracy osoby prowadzącej zajęcia;
- zdania niedokończone pobudzające uczestników do refleksji na temat działań związanych z własnym rozwojem i innymi elementami doradztwa zawodowego;
- wypracowanie przez ucznia technikum wymiernych efektów;
- indywidualny plan działania – IPD obejmujący zadania do wykonania w odniesieniu do wyznaczonego celu edukacyjno-zawodowego.

11. Ewaluacja wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego

Ewaluacja służy ocenie skuteczności funkcjonowania wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego. Odnosi się ona do wszystkich działań, skierowanych do młodzieży (udzielanej informacji, rozmów indywidualnych, pracy grupowej, itd.), do rodziców, nauczycieli i pracodawców. Ewaluacja formatywna dokonywana jest przez każdą z osób realizujących zadania z obszaru doradztwa edukacyjno-zawodowego po ich wykonaniu. Ewaluacja sumatywna (przeprowadzana przez pedagoga, psychologa i dyrektora Zespołu Szkół im. Piotra Wysockiego w Warszawie) będzie odbywała się na koniec roku szkolnego – zostanie ona przedstawiona Radzie Pedagogicznej wraz z ewentualnymi wnioskami na kolejny rok szkolny.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego jest spójny ze Statutem Zespołu Szkół im. Piotra Wysockiego w Warszawie oraz Programem Wychowawczo – Profilaktycznym szkoły. Ewaluacja skuteczności zaplanowanych w WSDZ działań nastąpi poprzez:

- zebranie informacji zwrotnych od adresatów WSDZ,
- analizę prowadzonej dokumentacji.

Po zakończeniu roku szkolnego sporządzone zostaje sprawozdanie z realizacji wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego za dany rok szkolny. Realizacja zadań podejmowanych przez doradcę zawodowego w ramach WSDZ dokumentowana jest wpisem do dziennika zajęć.

Opracowała:

Magdalena Solecka Opałacz –psycholog, doradca zawodowy